

TARA NOASTRA
FOLIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

A

CUPRINSUL:

	Pag.
Comuna „Viitorul“	375
Roitul Albinelor	377
Nepoata: Scrisori către Unchiașul	378
G. Maican: Cultivați Legumi!	381
Iosif Stanca: Despre curățenie	383
Petru Medeșan: Din pöpor	385
I. Pop Reteganul: Surdul	385
Știri :	387

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.
Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, căroră le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an . . . . 4 cor.

Pe jumătate de an . . . . 2 „

Pe trei luni . . . . . 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an . . . . . 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni . . . . . 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
---	---	---

COMUNA „VIITORUL“.

II. După șesă ani.

Impinși de lipse și nevoi, eu și cu o mulțime de soți de suferință din comuna «Viitorul» și din alte comune, într'o bună dimineață ne-am luat ziua bună dela ceice-i iubiam și cari ne iubeau și cu un «Doamne-ajută!» am plecat din mijlocul lor în America. La soroc ne-am întâlnit cu toții la gara din S., de unde cu inima și haine cernite am plecat pe o cale pe unde n'a pus încă piciorul neam de neamul nostru. Am călătorit 2 săptămâni dearândul, ziua și noaptea. Dar cine ar putea să povestească greul călătoriei, temerea, jalea din suflet și îndoiele de viitorul nostru? In sfârșit însă am ajuns la țanta călătoriei noastre. Pe țarmuri străine, ca picați din nori și, după multă orbecare în dreapta și 'n stânga eu și toți soții mei de drum ne-am găsit câte un loc de osândă. Din câmpul cu flori și din mândrul codru am ajuns în o fabrică de fer, supus din zori și până 'n seară la lucruri grele și primejdioase. Și în această fabrică am muncit șesă ani încheiați. Trezvia, paza bună și mai ales ocrotirea Tatălui ceresc m'au scăpat teafăr din mii de primejdii.

Prin muncă și păstrare mi-am adunat o sumuliță frumoasă de bani, din care o parte am fost trimis-o părinților ca să-și mai ușureze poverile.

Eram chemat la asentare și voiam să-mi împlinesc datoria față de țara în care m'am născut. Dar și fără de aceasta se adunase atâta dor în suflet față de părinți, frați, rude și satul meu, că trebuiă să mi-l stâmpăr. Astfel mi-am luat rămas bun dela prietini și cunoscuți și am pornit spre casă.

Pe cât de jalnică și dureroasă a fost mergerea în America pe atât de înveselitoare eră acum reîntoarcerea. În drumul meu îmi repetam adesea poezia lui *C. Negruzzi* pe care o știam dela școală și care se încheie așa:

.....
 „Țara nu-i departe — o simt o văd eu!
 Raiul înflorește în sufletul meu...
 Steaua se arată pe cerul senin —
 Steaua țării mele îmi zimbește lin...
 Periți neguri dese! Iată dulcea stea!
 Piei străinătate! Iată țara mea!“

Acasă i-am găsit pe toți în viață și sănătoși. Bănișorii trimiși de mine au schimbat mult fața lucrurilor în familia noastră. Binele cel mai mare a fost scăparea din lanțul datoriilor și pe urma lor o reculegere și înviorare în toate. Casa și toate cele dinprejur reparate și în deplină curățenie. Garduri destul de bune împrejmuesc acum curtea și grădina. Vitele bine îngrijite. În grădină câțiva pomișori frumoși și câteva straturi de legumi, — noutăți îmbucurătoare de cari în «Viitorul» nu s'au pomenit.

A doua zi fiind Duminecă, toți ai casei s'au sculat de dimineață, au rânduie în casă, în curte, în grajd și peste tot, iar când clopotele ne chemau la sf. Liturgie, toți ai casei eram în biserică, care în scurt timp a fost plină de credincioși, bărbați, femei, tineri, bătrâni și copii.

La altar nu mai e bătrânul preot, ajuns la neputință, ci un tinăr, care prin farmecul glasului și cuvintelor sale atrage tot satul la biserică.

O slujbă mai frumoasă, mai plină de evlavie și mai înălțătoare, nu am văzut. Un cor de școlari încântă sufletele ascultătorilor și le înalță cătră Părintele ceresc de unde pogoară tot darul și tot binele.

La sfârșitul Liturgiei tinărul preot pășește în ușa altarului și ține o cuvântare fermecătoare, ce o începe cu cuvintele «*Lucrați și vă rugați!*»

Pe urmă vestește poporului că după vecernie va țineă iarăș o cuvântare, iar tineretul va rămâneă în biserică pentru catehizație.

Am luat parte și la vecernie. Biserica a fost și acum plină. Slujba frumoasă, cuvântarea «*Despre învățătură*» — fără păreche. Poporul a ieșit din biserică mai bun, mai cu minte și mai dornic de muncă și fapte bune.

Tineretul a rămas în biserică și am rămas și eu.

Celorce știu să cetească preotul le-a dat o carte a evangheliilor din care au cetit pe rând. Fiecare evanghelie cetită, eră spusă de mai mulți și talmăcită, ca să fie pe deplin înțeleasă. Pe urmă înșiși ascultătorii trebuiau să scoată din evanghelie învățătura care să le slujească de povață în calea vieții.

De încheiere s'a cântat în cor o cântare bisericească în urma căreia toți am ieșit în bună rânduială.

Boltele și cârcimele toate închise. Oamenii stau la povești pe podmol dinaintea porții. O parte s'a adunat în o casă anume, unde sunt cărți și gazete. Aici m'am abătut și eu. Toți cetesc, toți stau să soarbă învățătura din cărți și gazete.

Mi-a plăcut foarte mult rândul bun și frumoasa îndeletnicire a cetitorilor. Fără să fumeze, fără beutură. Toți cu un singur dor și o singură țintă: de a se lumina și a se face mai buni.

Ce mare deosebire în satul nostru între acum și înainte cu șeasă ani! Odinioară *cârcimele* pline, acum toate închise în timpul Duminecii. *Biserica* odinioară goală, acum plină de oameni doritori să asculte cuvântul lui D-zeu. Odinioară lipsă de povește mântuitoare și de o adevărată înălțare sufletească, acum *cuvântări* ce pătrund ca un fulger în inimile tuturor și *cântări în cor*, cântări ca de îngeri, cari atrag mulțimea la biserică și o leagă de ea cu legăturile cele mai trainice.

Odinioară *tineretul* răslăjit pe drumuri primejdioase, astăzi adunat la *învățături* și ocrotit întocmai ca puii sub aripile mamei lor. Odinioară oamenii în cârcime, acum adunați la *cetit* și la *sfat* pentru înlăturarea relelor și găsirea căilor ce duc la cumințenie și bunăstare. Odinioară pustiu în suflete și pustiu încătroiți întorceai privirile, astăzi raze de soare primăvăratice în inimi și un început de mult făgăduitoare lucrări spre calea fericirii.

ROITUL ALBINELOR.

Roitul la noi se întâmplă pe la sfârșitul lunei Maiu, în Iunie și la începutul lui Iulie sau socotind după sărbători: de pela Sfinții Constantin și Elena până pela Săn-Petru.

Roiii timpurii sunt de obicei cei mai buni. Stupii buni, boğați în albine și miere, dau nu numai roi timpurii, ci și, peste tot, folos mai mare. De aceea stuparul iscusit sfăruiere mereu ca să aibă, pe cât se poate, numai stupi de frunte în stupina sa.

Care e cauza roitului? Albinele se sporesc foarte mult în timpul primăverii, și când ele numai încap în coșniță și și-au prăsit mai multe matce, o parte împreună cu matca cea bătrână și cu puțini trântori pleacă pentru totdeauna din coșniță. Eșirea aceasta se numește roit, care se face în zilele frumoase, cu soare și fără vânt, de pe la 9 ceasuri înainte de amiază până pe la 4 după amiază.

Când albinele se grămădesc de seara la urdiniș și pe coșniță, e semn că stupul va roi; dar și acest semn nu e întotdeauna neînșelător. De aceea stuparul trebuie să privegheze în tot timpul cât ține roitul.

După eșire albinele sboară cât sboară; pe urmă matca și cu ea împreună întreg roiul se așează pe un arbor, pe un pom, pe o tufă sau pe un gard. De aici roiul trebuie prins în o coșniță curată.

Pentru înlesnirea prinderii roiului e bine ca stuparul să lege o coșniță curată în vârful unui par și să o țină acolo unde vede că sboară mai tare albinele. Cu chipul acesta albinele se prind deadreptul în coșniță și nu mai trebuie să le afume și să piardă timp, adesea mult timp, cu prinderea lor de pe pomi sau arbor. Cu deosebire când au să roiască mai mulți stupi în aceeași zi, modul acesta de prindere a roiului face servicii prețioase.

Dupăce albinele s'au așezat în coșniță, aceasta o punem pe un scaun, sau chiar și jos pe pământ curat, acolo unde am prins albinele. Aici coșnița o lăsăm până seara, când o ducem cu grije, ca să nu cadă albinele, și o așezăm în stupină ceva mai departe de stupul din care a eșit.

Dacă voim ca să avem roi aievea buni și ca stupul cel bătrân să nu mai roiască, roiul prins îl punem în locul celui bătrân și astfel vom avea dintr'un stup doi stupi buni, bogați în albine, în miere și ceară. Cu chipul acesta putem să avem mai mult folos decât dacă am lăsa un stup să roiască de două sau de trei ori.

Stuparul.

SCRISORI CĂTRĂ UNCHIAȘUL.

Iubite unchiașule!

Am cetit cu multă luare aminte epistolele D-tale și ale Nepotului. Mi-au plăcut toate, câte ai spus în ele, și m'a pătruns adânc dragostea, cu care râvniți la povățuirea și creșterea poporului nostru românesc.

Una însă nu încapă nici decum în capul meu. Că adecă poporul românesc e numai din bărbați compus? Pe bărbații aceia cine-i crește oare? Și cine-i sufletul căsii și paza așezămintelor noastre străbune și a limbei dulce ce o vorbim? Că vezi, D-voastră, amândoi, tot numai bărbaților, și pentru bărbați scrieți, sfătuiți și vă îngrijiți.

Veți zice, că: a bărbaților e lumea cu traiul și cu năcazurile ei, deci în primul loc pe bărbați trebuie să-i învățați cum să încunjure și să dea pept cu neajunsurile și cum să înfrunte și să învingă năcazurile traiului. O fi! Dar eu cred, că de oarecē D-zeu însuș a întocmit așa, ca bărbatul cu muierea dimpreună să formeze stâlpii familiei, trebuie căutat, ca nici unul dintr'ânșii să nu formeze proptă mai slabă, căci altcum n'are să ne mire, dacă edificiul familiar ușor se surpă.

De aceea aș dori eu, să nu Vă uitați nici de femeia română, și această gazetă, care și-a impus de tântă deșteptarea și binele țaranului, să-și deschidă coloanele și pentru povețe, scrise anume pe seama țărancei române.

Căci dacă Românul e deștept, isteț și talentat, trebuie să recunoașteți, că toate aceste daruri le-a moștenit dela mama. Iar faptul, că totuș nu știe să-și facă datorința în toate, și că în toate e cel puțin cu câte un paș îndărăpt rămas, e iară numai vina mamei, care n'a știut suflă duhul acesta în el.

Nu credeți însă, că femeia română e dela fire așa. Nu! Dar creșterea ei nu a prea fost luată în seamă, căci nime, și niciodată nu s'a cugetat, că și țărancele noastre trebuiesc crescute bine, luminate, deșteptate și prin povețe bune conduse, dacă voim ca ele, ca mame-crescătoare, soții și econoame de casă să poată țineă paș cu femeile altor națiuni, cari toate înaintează, pe când noi abia-abia mișcăm în urma lor alene.

Alene?

Nu! Din necunoștință...

Unde ați mai văzut atâta gingășie a gustului, atât simț de artă și atâta zel de muncire, ca la femeia română? Nicăiri la alte neamuri. Și totuș....

Casele sărăcăcioase, grădinile pustii, prin curți abia câte o mărtoagă de purcelandru; hoare câte una-două, vestminte numai cele mai de lipsă.

Fiertură? Poate în dumineci și sărbători, iar copii mici unde mor mai mulți, ca în coliba țaranului român?

Dar nici în părțile mai binecuvântate de bunuri pământești nu e mai ademenitoare icoana.

Românele s'au lăsat de lucrările făcute de mâinile lor și se ajută cu sdrențele jidanului; lor le vând: laptele, ouăle, hoarele iar ce mai folosește în casă, nu le știe pregăti așa, ca bărbatul muncit și copiii în creștere să prindă puterea trebuincioasă din ele.

Indemnați femeile să nu-și țină îngropate darurile minunate, ci să se reîntoarcă iarăși la suveica și acul părăsit, iar ce au făcut cu mâni măiestre, să o știe și folosi. Iar întru aceasta trebuie să le stăm cu toții în ajutor. Nu numai cu cuvântul ci și cu fapta. Cărturarii își provăd astfel casa cu lucruri trainice și de adevărată frumsețe, iar poporul, din partea sa, încă se ajută prin acest sprijin în traiul său. Cei chemați ar plini o sfântă apostolie, dacă ar încerca să introducă manufactura românească și în casele străinilor. Nu e un lucru greu acesta, ales dacă acea manufactură se face cu îngrijire.

Aș dori mai departe ca, cel puțin, această foaie să dea țărancei române indemn, ca să-și iubească mai mult grădina casnică. Să-i deie mai multă atențiune ca până aci și să nu o socotească ca un pământ netrebnic, ci ca un izvor puternic de câștig, și de hrană bună și gustoasă a casnicilor ei.

Să-i dăm povețe, — fie în această foaie, fie și prin cărți anume scrise pentru acest sfârșit ca să-și știe lucră grădina cât mai bine.

Nepotul D-tale se plânge asupra sașilor cojocari și asupra românilor, cari singuri sunt siliti să cumpere, în loc ca și dintre dâșii să se aleagă câte unul pentru această măiestrie.

Nu știu, cum e pe la D-voastă. În părțile noastre însă, ori și în care oraș a-i cercetă piațul și târgurile, în tot locul numai nemțoici ori unguroici află vânzând la legumi și câte bunătăți toate ale grădinei.

Oare Românele noastre nu și-ar putea și ele tot așa susține casa din grădinărit ca surorile lor de alt neam?

Durere, cele mai multe dintre ele numai fasolea, morcovii și ceapa alduită o știu că e bună de mâncare, iar celelalte legumi nu știu de ce ar fi bune. Poate că nici nu le cunosc.

Ar fi bine, să li-se facă cunoscut, cum să-și prăsească și crească mai cu minte vitele și hoarele, ca să aibă folos vădit din ele. Iar la pregătirea mâncărilor să aibă și oarecare cunoștințe, căci numai poporul bine nutrit e tare și sănătos; și numai acela e și de traiu.

Bine să fiu însă înțeleasă: cer să se facă mâncări sănătoase și nutritoare. Aceste să se știe face!

Mai presus de toate să învețe țărancele noastre a fi mame. Înțeleg mame, cari știu crește cu minte trupul mititel. Cunoștințele pentru îngrijirea sănătății lasă aici foarte mult de dorit. Și e păcat de toată picătura de sânge și de tot sufletul ce se pierde dintr'ai noștri.

Dacă crezi, c'am grăit bine Unchiașule, și primiți și cuvintele mele — cari le dau cu drag și din cât știu — atunci V'as mai cercetă și eu din când în când cu câte o epistolă, scrisă anume pentru țărancele noastre.

Te salută cu căldură a D-tale

Nepoată.

CULTIVAȚI LEGUMI!

Când voiesc se scriu ceva despre acest ram economic o fac aceasta nu pentru altceva, ci numai pentru că văd că cu acest ram economic poporul nostru puțin își bate capul, cu toate că în schimb plătește cu bani grei nepăsarea aceasta a sa.

Și mai ales vorba din urmă „bani grei“ mă face se scriu, de oare-ce zilnic auzim pe popor văierându-se: „n'avem bani“, „n'avem bani“, „trăim zile grele, ne cer toți de toate părțile și de dat nu ne mai dă nimeni“... Ei! și oare chiar așa să fie? Stăm noi așa rău, pe cum ne plângem, s'au mai bine zis, sunt alții de vină la năcazurile noastre și nu noi? Dar de unde!... nepăsarea noastră față de unele lucruri ce ne-ar aduce folos ne cauzează toată văieraea. Nepăsarea aceasta e înrudită cu lenea și apoi știți D-voastră prea bine că „lenea merge atât de incet încât o ajunge sărăcia de dindărăpt“. Și că e așa o să vă spun eu. Ascultați!.. Și o să vedeți, că imi veți da drept în urmă! Lăsăm de astădată alte, și anume mai întâi că D-voastră, cei mai mulți (nu toți — o vorbă și asta), la orice lucru nou ce vi se îmbie că e bun și folositor, ziceți: „doar tatăl meu n'a murit de foame că n'a lucrat astfel, nici eu n'am lipsă, căci cum a trăit el voiu trăi și eu...“ Lăsăm zic toate aceste și, de astădată, vă spun cum stă treaba numai cu prăsierea legumelor și anume a cepei, crastaveților, pătrânjeilor, morcovilor, verzei, ridichilor, hreanului, țelerului ș. a. căci aceste se înțeleg sub vorba „legumi“.

Putere-ați tăgădui D-voastră că rar, tare rar, găsești prin satele noastre, ici colea, câte-o grădinuță mai de dai Doamne,

incărcată cu legumi încât să poți judecă: Ei! acest creștin nu mai are trebuință să-și mai dea bănișorii pe legumi?... Așa i că rar găsim așa ceva pela noi!... Dar grădini pline cu buruieni și cu pământ impetrit de nelucrat găsim mai la fie-care casă și unde și unde printre buruieni câte-o legumă jigărită, vai de ea, că de ar putea grăi s'ar plânge sârmana de inima 'mpetrită a stăpânului care s'a apucat — Dumnezeu știe cu ce curaj — de a sămănat-o, dar de atunci nu i-a mai văzut nimeni fața prin grădinuță să mai lucre, făr doar să se plângă că la el nu se fac legumile, măcar a sămănat și să spună în urmă: „las la naiba, nu suntem noi de mărunțișuri de astea; holdele să ne fie frumoase, ceapa să o prăsească Sârbu și Sasu, cari n'au alt lucru“. Așa-i că așafel glăsuiesc ai noștri? Ei! Dar amar plătesc ei nepăsarea asta a lor! Căci trece vara, vine iarna și câte legumi nu sunt de lipsă în casa fiecărui om. Cumpără la funii de ceapă, ridichi, varză, crastaveți, morcovi, pătrângei și alte. Acestea trebuiesc toamna pentru iarnă; primăvara apoi cât nu se risipește pentru sămânțe cumpărate dela Săsoaice și Sârbi, cum și răsad de ceapă, de varză și altele — vezi Doamne să prăsească și ei legumi și, când colo toamna, iar n'au înde-ajuns, pentrucă n'au grije de ele și nu știu ori nu vreau să le grijească peste vară. Lucrurile aceste se întâmplă iac' așa ca în glumă, fără multă socoteală. Haid să vă fac eu o socoteală și încă una mică, ca să vedeți paguba ce îndură poporul din neprețuirea acestui ram economic!

Să luăm de pildă o comună numai cu 200 familii. Fiecare familie are lipsă pe an cel puțin de 10 cununi (funii) de ceapă, una cu 20—30 bani, la un loc fac 2—3 cor., ceea-ce pentru întreagă comună ar face vre-o 400—600 coroane.

Vedeți, și numai pentru ceapă câți bani dăm, dar apoi socotind ceea-ce dăm și pe celelalte legumi! Vă mai e mirare că, nu putem înaintă și noi nici decum și ne plângem de răutăți?... În schimb gândiți-vă, cum înaintează cei cari, pe lângă celelalte lucrări economice, cultivă și legumi. Aceștia se îmbogățesc din avutul nostru, căci agoniseala noastră li-o dăm lor de bună voie, pentru lucruri cari și noi am putea să ni-le câștigăm. Și nesocotind acest pas greșit al nostru, ce ne aduce pagubă, învinuim pe alții că ne apasă cu dări de nu le putem purta.

Ba să vedeți minune!... Sunt unii străini cari cultivă numai și numai legumi, vânzându-le în timpul verii și al toamnei la oraș și aducând în fiecare săptămână 50—60 coroane acasă. Aceștia pe lângă că-și plătesc toate năcazurile și mai pun și bani la o

parte pentru zile negre, trăiesc boierește fiind tot cu banii în mână.

Ai noștri ce fac? — Abia pot vinde 2—3 hectol. bucate pe an, așa că anual d'abia au un venit cât cel cu legumi în 2—3 săptămâni. Și apoi, socotind că aceia au în arândă pământul ce-l cultivă cu legumi, nu-mi dați dreptul când zic că-i curat neghiobie din partea noastră că mai stăm „ca vițelul la poarta cea nouă“ în fața acestui nou izvor de venit ce-l vedem cu ochii și pentru care noi avem pământ propriu și putere îndeajuns dela Dumnezeu ca să îmbrățișăm mai cu căldură și tragere de inimă ca până acum, acest folositor ram economic ce-i zice: legumărit¹⁾.

Prășind, iubit popor, tot felul de legumi trebuincioase, ele nu numai ți-ar aduce venit și ți-ai cruță banii ce-i dai an de an altora, ci ai avea și un nutremânt foarte sănătos la casa ta și puțința de a mai schimba mâncările, ba a le da și un gust mai plăcut; ai avea pe lângă aceste și mijloace ieftine și bune spre a lecul multe boale cu unele legumi.

Și apoi ce vesel vei fi când vei putea privi la frumseța și vieța veselă ce o vei vedea la felurile legumi cultivate în grădina ta, de mâna ta! Nu lăsați deci să sune în pustie glasul ce vă zice: „cultivați legumi“!

G. Maican, învățător.

DESPRE CURĂȚENIE.

Când treci prin satele nemțești par'că te farmecă atâta curățenie, atâta lumină.

La Nemți nu numai casele, dar și grajdurile, cocinile, ba până chiar și gardurile sunt spoite cu var.

Ce credeți, o face Neamțul aceasta din făloșenie? Doamne ferește! Dar o face căci știe că curățenia, — pe lângă hrană, aer și lumină, — e una dintre cele mai de frunte trebuințe pentru păstrarea sănătății. De aceea rar vezi oameni așa rumeni la față ca Nemții. Chiar și vitele lor se deosebesc în mare parte de ale noastre, căci sunt mai grase, mai frumoase și mai curate,

Dacă trecem prin satele noastre însă, ce vedem? În multe din ele abia hșericuța și școala de sunt vărute, iar celelalte

¹⁾ Toate cele spuse a îndemnat pe scriitorul acestor șire să deie în mâna poporului nostru o cârtică ce tractează despre acest folositor ram economic. Ea să poate cumpăra dela Librăria Ciureu din Brașov cu micul preț de 24 bani.

case, vai și amar: unele nu numai că nu sunt vâruite, dar nu-s măcar nici lipite, iar prin curți nici o rânduială. Unde sunt vite curtea e plină cu gunoiu, iar unde nu sunt e plină cu brusturi și cu urzici...

Lucrul acesta, iubiți cetitori, trebuie să ne pună pe gânduri, deoarece ni-e în primejdie sănătatea, care e cea mai mare comoară a noastră în această lume. Omul vrednic poate să-și câștige avere, dar acela ce și-a pierdut odată sănătatea, adesea nu și-o mai poate câștiga în veci, cel puțin nu în măsura de mai nainte. Boalele rod încet, pe nevăzute, la corpul omului, până ce-l bagă în pământ. Și să mă credeți, iubiți frați, că cele mai multe boale la poporul nostru provin din necurățenie.

Dumnezeu a făcut pe om după chipul și asemănarea sa, i-a dat judecată ca să știe osebi binele de rău, să îmbrățișeze binele și să ocolească răul. E vina noastră dacă nu ne vom ști apăra împotriva vrășmașilor noștri văzuți și nevăzuți și le vom lăsa pradă aceea ce avem mai scump în viață: sănătatea. Cu câtă îngrijire își fac paserile cuibul! Cum bagă de seamă la fiecare fulg, la fiecare păiușor ca să fie curat. Oare să nu fie așa de scumpă sănătatea noastră și a pruncilor noștri, ca a acestor sărmâne păsărele? Și oare n'am putea lua pilde vrednice de urmat dela aceste mici vietăți?

De câte-ori văd casa unui țăran deslipită, mi-ar plăcea să-l văd frământând țărâna cu picioarele, iar, peste părții zvântați, pe țărâna română lăsând în toată Sâmbăta urme albe cu spoitorul. A lucra orice și oricât nu e rușine; e rușine numai să te lași prăpădit, să te umplă boala și să te omoare foamea.

Să nu creadă nimeni că la Neamț vin clăcași ca să-i lipească, sau să i vâruiască casa. Nu. Ei frământă țărâna cu picioarele sale, iar la var și spoitor Neamțul nici odată nu e scump.

Să urmăm deci și noi pe Neamț!

Pământ ne-a dat Dumnezeu din belșug. Pe banii ce-i bem numai într'o sară în cărcimă putem cumpăra var pentru un an întreg. Vremea de trândăvie și de gâlceavă s'o folosim pentru curățirea caselor și a grajdurilor noastre. Ș'atunci să vezi minune: bordeiele de astăzi, se vor schimba în tot atâtea cuiburi atrăgătoare pentru noi. Copiii noștri vor fi rumeni la față ca bujorul, iar vitele noastre vor zburda voioase prin curte!

Iosif Stanca.

Din popor.

*Hai mândră să ne jurăm
Care-o fi să ne lăsăm
Să ne uște Dumnezeu;
De ti-i lăsă dumneata
Să te uște Precesta
Ca frunza alunului
În postu Crăciunului;
De m'oi lăsă măndro eu
Să mă uște Dumnezeu
Ca frunza curechiului
În postu Sân-Petrului.*

*Prin pădure, prin imaș
Eu cu mândra duce-maș,
Nu ne-ar trebui nănaș,
Nici popă să ne cunune,
Numai noi cu vorbe bune.*

*Auzi mândră cucu cântă
Eși afară de-l ascultă,
De ți-o cântă cucul bine
Iați hainele, hai cu mine,
Iați hainele de pe pat
Hai cu badea în Bănat
— Ba io nu, că am bărbat.
— Și eu mândră am muiere
Și cu tine tot aș mere.*

*Mult mă mir de unele
Cum le vine binele,
Mult mă mir și de-al meu bine,
Ce foc face de nu vine,
Ori s'a acățat de-un spine;
Nu știu spine-i ori i-e plop
Ori eu sunt fără noroc.*

*Peste Murăș, peste tău
Ard două lumini de său,
Ziua plouă, noaptea ninge
Nime nu le poate stânge,
Făr inima mea când plânge.*

*Am avut mândră iubită
Și dușmanii mi o mărîtă,
De-o mărîtă în sat cu mine
Nu-i modru s'o ducem bine.*

*De trei zil'-alerg și fug,
Lăsai dracului de plug,
Că mi-o spus o frunzulită
Că este-o pădurăriță
De dă lemne pe guriță,
Și mi-o spus frunza de vie
Să mă duc că-mi dă și mie.*

Petru Medeșan.

SURDUL.

(Sfârșit).

După examen nu văzurăm pe dascălul Dămian Fulger multă vreme prin sat pe la noi. Acum iar eră plin satul de vorbe; unii ziceau că s'a dus la părinți, dar va veni și va lua pe Salvina morăriții; alți-și dau cu socoteala, că e trimis de protopop la popie, și când va veni gata, va lua pe fata popii nost, pe Samfira; alții — adecă altele, că tot muierele erau, care făceau vorbele — ziceau că n'o să mai vină, că a cerut dela morărița pe Salvina, dar nu vrea să i-o deă; iar alții știau și mai mult... știau adecă și ziceau, că dascălul e un taie fugă, de abiă a așteptat să vie examenul, să se descotorosească de Salvina morăriții. Unele muiere, cumetrele, întrebau pe morărița — cam pe de departe, cum știu ele: dar ce-i, faci-ne o țar de veselie cu Salvina? Doamne, bună păreche ar mai fi cu dascălul! Amândoi

tineri, amândoi frumoși ca doi bujori! Iar morărița le răspunde liniștită, ca muierile cele cu minte: D'apoi, ce a fi hotărit de Dumnezeu, a nost va fi, de-a fi bine, de-a fi rău!

Când fû colo pe la Sfântă-Măria mare, dascălul Dămian Fulger sosi în comună însoțit de tată-s'o și de unele neamuri, trase ață la morărița și se încredință cu Salvina, iar în ziua de Sfântă-Măria mică le fû nunta, nu cu mult tîmbălau, dar cinstit, omenește, cu voie bună din inimă.

Acum, încet cu încetul încetară vorbele în sat; dascălul ședeă cu nevastă-sa și cu soacră-sa în casa lor de lângă pârăul morii; când aveă de ținut școală, o ținea cu toată sfințenia, iar afară de școală eră tot hârnice, eră ca o furnică; lucră, tocmeă, curăteă, drigeă; mai în grădină, mai pe la vituțe, mai pe lângă casă, cât în scurtă vreme se puteă vedeă, că acum este bărbat la casă.

Toamna, colo după ce căzû frunza, se puse și aduse de pe coaste mulțime de păducei și spini cu rădăcină, și-i resădi frumos pe toate marginile grădinei printre sălci. Oamenii îl întrebau cam în glumă: Ce a fi din ăștia, dascăle? „Gard“ răspunde el scurt și indelat. — Prin sat iar prindeau oamenii a vorbi. Unul își da părerea, că dascălu-i zmintit, că umple grădina de spini și de păducei, mai bine o lăsă pășunat la viței; alții vorbeiau alteceva despre el, destul că nejudecat nu rămâneă, după cum nu rămâne nimenea în lume. După ce resădi păduceii jur împrejurul grădinei, se puse și aduse din tufșuri și de pe coaste mulțime de pomi pădureți, sălbatici, cu rădăcini bune, și-i puse în grădină, tot 3 stângini unul de altul, până umplû grădina toată bine, că cu cei căpătați ast-primăvară dela popa Toma, unchiul Salvinei, numai pe jumătate putuse umpleă grădina. Și el vrea să o aibă plină de pomi. Și o umplû. Acum eră indestulit. În toată ziua se preumblă odată dela unul la altul și, în mintea sa, pe toți și-i vedeă încărcăți de poame bune, de și eră toamna târziu. Primăvara, în săptămâna Paștilor, pe toți-i oltoi frumos, iar viței nu mai intrară în grădina, care fuse multă vreme dată în stăpînirea lor. Toate mergeau bine la dascălul Dămian Fulger; în școală sporeă învățătura copiilor, iar acasă sporiă asemenea câte ceva.

Dar scris este, că omul să nu se prea încreadă nici odată, căci chiar când gîndește că-i umblă mai bine, vine cercarea lui Dumnezeu peste el. Așa fû și cu dascălul Dămian Fulger; în 3 ani după olaltă-i dăru Dumnezeu 3 copii, unul mai frumos decăt altul; ai casei toți erau sănătoși și din zi ce mergeă li se strămță

și cămara. Când fû în primăvara a 4-a puteai prinde iepuri cu el de fălos ce eră, și toată ziua eră în grădină; și cum nu? când pomii lui cei mulți și frumoși, toți, dar toți erau înfloriți, de gândeai că i-au nins. Umblă dela unul la altul, nu odată, dar și de două ori pe zi. Eră la culmea fericirii! Dar din ce din ce nu, că colo pe la Rosale, încă până nu a da examenul cu copiii, căzû la pat și bolî, și bolî, până de cătră toamnă, când se ridică — surd. Acum ce să ș'ie incape? Dăscălia nu o putea purtă așa surd cum eră, iar altă măiestrie nu știă. Năcăjit și ca vai de el petrecû iarna acea, trăind mai cu subțirele și decăt până într'aceea, dar în urmă își întări increderea în Dumnezeu și în pomii lui, cari îl scoase din toate năcazurile, din toate lipsele. Din an în an pomii făceau poame mai frumoase și mai multe și vânzându-le pe bani buni își acopereă din ele lipsele casei. Ba vestea despre hărnicia lui cu pomii merse departe, și un boier bogat îl rugă să-i facă, pentru plată, și lui o grădină așa frumoasă; și i-o făcû, ce-i drept, dar nici lucrul nu-i fû înzadar, că boierul plăteă boierește la cel ce-i lucră omenește. Astăzi e dascălul Dămian Fulger unul din cei mai bogați oameni din ținut, grădina lui e vestită în lung și-'n lat, și e pe de zece ori mai mare decăt la început; casa lui e binecuvântată, numai cât azi nime nu-i mai zice dascăl, ci „Surdul“, căci nu aude mai nimic, și au și uitat oamenii de când nu mai e dascăl.

I. Pop Reteganul.

ȘTIRI.

Prelegeri populare. — Duminecă în 2 Iunie despărțământul Brad al „Asociațiunii“ a ținut prelegeri populare în Băița: 1. Gândacii și fluturii, cari nimicesc poamele (vederea lor cu skiop-ticonul) și boalele pomilor, lecuirea lor. 2. Inceputul neamului nostru și din povestea unei coroane de oțel (vederi cu skiop-ticonul). Țărani au fost de față vre-o 80, între cari vre-o 5 din Hertegani 3 din Săliște, 1 din Crăciunești. Au fost apoi mulți, mai ales femei și copii de meseriași din Băița, precum și preoți, învățători și notarii din Băița.

Țăranii din Săliște au rugat prelegătorii să meargă și la ei în sat, făgăduind că vor veni cu mult mai mulți.

Reprezentanța gimnaziului din Brad, care o fac sinoadele protopopești, ale Zarandului și Hălmagiului, s'a adunat Luni, la

sfinții Constantin și Elena în Brad. Ca nici odată până aci membrii au fost în număr mare. A fost la adunare și alt public destul de numeros. Intre altele s'a dat seamă despre banii, dați ca milă pentru ridicarea gimnaziului și cari sunt 150,000 cor. A fost ales definitiv profesorul T. Suciuc și s'a hotărât aducerea unui nou profesor. La 4 ore d. a. în sala de gimnastică școlarii au desfășurat mult membrii reprezentanței cu cântări în cor și cu 3 declamări, bine spuse.

Țărani n'au fost la această înălțătoare sărbătoare, — poate și fiindcă s'a început nu la 10, cum a fost pus, ci la 12.

Nădăjduim, că alte dăți li-se va da puțința și indemnul să guste și ei bucuria unei astfel de sărbări. R.

Închiderea cărciumelor. — Adunarea comitatului (congregația) Hunedoarei a întărit regulamentul, ce l-au făcut comunele Cebea, Mesteacăn și Ribița de a închide cărciumele în dumineci și sărbători. Toți sătenii din aceste sate și întreg jurul se bucură mult pentru acest lucru bun. Rând pe rând și cât mai în grabă vor face acelaș lucru vrednic și celelalte sate din Zarand. În loc de a-și prăpădi la cărciume agonisita unei săptămâni de muncă și a-și băga otravă în trup, se vor putea aduna la câte un sfat cu rost, vor putea ceti în tignă câte o gazetă, ori vor ascultă la cei cari știu ceti.

Inchideți cărciumele, oameni buni, în Dumineci și sărbători și a-ți făcut un pas mare cătră mântuirea voastră! R.

În 8 Iunie — Sâmbăta trecută — s'au împlinit 40 de ani dela încoronarea regelui nostru. Se vor fi întrebând mulți, cum a fost mai bine, pentru noi, înainte ori după încoronare? Să răspundă cei bătrâni.

Cine-a scornit jalele?
Mislere cu vapoarele.
Cine-a scornit jalea grea?
Mislere cu America.

Cu adevărat jalea trebuie să-ți cuprindă inima, când vezi, că tot mai mulți lasă tot ce au mai scump pe lume, și iau drumurile străinătății. Numai săptămâna trecută au plecat spre America din țara noastră 4049 de inși; 559 Maghiari; 2129 Slovaci, 498 Germani, 581 Croați și 282 *Români*.